

ה"אני", ה"תשמע" וה"תראה"

בפגישה יום יומית מיותרת בחדשות ערוץ 2

:: אריה קיזל

הרעיון מאחורי ה"תשמע" הוא ניסיון נואש להפוך שיח עיתונאי בין מגיש מרכזי לבין כתב בכיר לשיחה בטלה ברמת רכילות. באותם רגעים, האולפן נראה כסלון של רכלנים ולא כמקום שיש בו כבוד אל הפרשנות הניתנת ביד רחבה. היות ומוביל המהדורה הוא המגיש הבכיר, נענים גם הכתבים האחרים (והם שני ה"אהודים", סגל ויערי וכמובן רוני דניאל) לאתגרה. הם מגיבים ב"תשמע אהר'לה" או "אהר'לה, תראה". ומכאן השיחה מתגלגלת ברמת דאחקות ידידותיות שאין בהן כבוד לשומע וכוודאי לא כבוד לחומר הנאמר.

פרשנות בלי סקופים

כניסת ה"תשמע" וה"תראה" הפכו את הטקסט המדובר של הכתבים הבכירים לסוג של פרשנות עתירת מטפורות מלודרמטיות (במיוחד אלה של יערי) אך דלה בידע עיתונאי ממשי שיש בו כבוד לחדשות. במיוחד משהו חדש, סקופ בלשונם של העיתונאים. הסקופ הוא המבדיל כלי תקשורת אחד מהשני וההופך את הצפייה במהדורת החדשות לציפייה שאמורה להתגשם, סוג של הבטחה מדי ערב, סוג של הסכם בלתי-כתוב בין הצופים לבין המגישים. האחרונים אמורים להפתיע את הציבור הרחב במידע חדש שהצליחו לדלות מהשלטון ובעיקר להביכו ולחשוף את מחדליו.

במהדורה של "תראה" ו"תשמע" הסקופים דלים כי הם אינם העיקר. ה"תראה" מעמיד את המדיום (העטוף בחליפות ובאיפור, מסתייע בגרפיקה נאה) במרכז ודוחק לשוליים את המסר והמסר הן החדשות. אלה הן השורות המדודות והעשויות לתפארת, אלה הן השורות שיש בהן איזונים ובלמים מפני חדירה לפרטיות בצד הסרה יום יומית של מעטה הצביעות והשחיתות מעל פני השלטון, כל שלטון. אבל ה"תראה" וה"תשמע" חדרו עמוקות גם לתוכניות האירוח החדשותיות והפכו גם את הפוליטיקאי לסוג

ערוץ 2, הממלכתיות החדשה, זו שמהללת את סדר היום הקונצנזואלי, מאדירה את ריחוד השיח הציבורי, לא רק בבחירת נושאים לתוכניות טלוויזיה, אלא גם בשידורי החדשות שלה. בניסיון נואש להיות "קלילים" ו"קולים", עממיים כאלה, מתרחקים יצרני מהדורות החדשות של ערוץ 2 מתדמית 'כבדה' (ליתר דיוק: רצינית) וגורמים לוולגריזציה של השפה הדבורה שלהם. תחת מעטה גרפי מרשים למדי, אולפן מואר באורות הנכונים וגרפיקה מתקדמת העושה שימוש במיטב התוכנות הקיימות בשוק התקשורת, לא מצליחה חברת החדשות להעניק לצופיה מהדורה שנמלטת מכמות האגו השוטפת את מגישיה.

זהו מופע ליל שבת אנטי-טלוויזיוני של ראשים מדברים ובראשם אהרון ברנע (להלן): אהר'לה, אשר בכל משפט שני שלו, במיוחד כשהוא פונה לעמית למקצוע או למרואיין, הוא שב אל המילה "תשמע".

מהדורת 'אולפן שישי' בהפקת חברת החדשות היא דוגמא ממחישה לכך. זהו מופע ליל שבת אנטי-טלוויזיוני של ראשים מדברים ובראשם אהרון ברנע (להלן: אהר'לה), אשר בכל משפט שני שלו, במיוחד כשהוא פונה לעמית למקצוע או למרואיין, הוא שב אל המילה "תשמע". באחת המהדורות ספרתי יותר מ-20 "תשמע" שהוצמדו לראש משפט פונה למרואיין.

כהמשך ישיר לכך הטורים
הטלוויזיוניים האישיים,
שאמורים להיות הקרם של
העונה העיתונאית בסוף
השבוע, הופכים לעצבניים
במיוחד ותזזיתיים לעילא
ולעילא.

לא אחת אנו שומעים על
התרשמויותיו של כתב צעיר
כזה או אחר שמספר כי הוא
לא זוכר מראה שכזה או לא
נתקל במראה אחר.

שלהם מתארים לנו את חוויותיהם האישיות
תוך כדי הדיווח העיתונאי. הצינור, אותו כתב,
האמור להזרים אלינו אינפורמציה הנוגעת
לאחרים, הופך לעיקר העיקרים.

לא אחת אנו שומעים על התרשמויותיו של כתב
צעיר כזה או אחר שמספר כי הוא לא זוכר מראה
שכזה או לא נתקל במראה אחר. גילו הצעיר של
הכתב יכול ללמד אותנו כי נסיונו לא מאפשר
לו להיזכר כי אירועים מסוג זה שעליהם הוא
מדווח כבר ארעו. בבחירות '99 שבהן נבחר
אהוד ברק, עמד כתב שכזה בלובי של מלון תל
אביבי ודיווח: "אני עומד כאן בלובי וכך וכך
קומות מעלי יושב אהוד ברק". העמדת הכתב
במרכז התמונה, במרכז הדיווח, מגונה והופכת
את הקערה על פיה.

בפירמידת הדיווח החדשותי עומד ראשית לכל
המידע הבלעדי (אותו סקופ) שיש לו חשיבות
ציבורית, לאחר מכן הדיווח השגרתי ורק לבסוף
החוויות האישיות של הכתב. כל עורך יודע כי
רק כאשר הכתב מעורב באופן אישי בהשגת
הישג עיתונאי או בחוויות ממקור ראשון, הופך
הדיווח אודותיו ל'חדשות' בזכות עצמן. אלא
שחדשות ערוץ 2 הפכו את דמות הכתב ואת
דיווחיו על חוויותיו לעיקר. אל חוסר צניעות זו
נמזג מינון בלתי מבוקר של פרשנות העוטפת את
המידע העיתונאי. הכתבים שוכחים, לא אחת, כי
הם שליחיו של הציבור בהבאת מידע והם אינם
פרשנים של רגשות, מצבים או עובדות. לצורך
כך נבראו הפרשנים. בלבול בין מידע לפרשנות
סותר את עקרונות הדיווח העיתונאי הנכון וגם
מבלבל את הצופה הלא מיומן.

על קברניטי ערוץ 2 להנמיך את רמת האגו
של כתביהם ושל המגיש הבכיר בלילות
שבת. עליהם להתכנס לטקס פרידה מ"תראה"
ו"תשמע" ובאותה הזדמנות להיפרד חלקית
מ"אני". או אז יש תקווה כי יכולתם העיתונאית
תעמוד למבחן אמיתי ללא עטיפה של מפגש
חברתי מיותר.

של חבר של העיתונאי. גם שם לא נשמר
המרחק המתבקש בין השואל (שאלות קשות)
לבין המראייין (האמור לנוע באי-נוחות לעיתים
על כסאו ובעיקר לספק תשובות).

כהמשך ישיר לכך הטורים הטלוויזיוניים האישיים,
שאמורים להיות הקרם של העונה העיתונאית
בסוף השבוע, הופכים לעצבניים במיוחד

ותזזיתיים לעילא ולעילא. נחמיה שטרסלר
מזהיר ממש כמו שנתן זהבי (בכבלים וברדיו)
עצבני, שלי יחמוביץ כעוסה ממש כמו שגדעון
רייכר (בעיתון וברדיו) רוגו. כולם מזהירים אותנו
ומבקשים שלא יעבדו עלינו. יש בסוג התנסחות
זו התנשאות שאין לה מקום במהדורת חדשות.
טורים אלה אמורים לתת עומק של ממש מתוך
רגישות, תבונה ובעיקר צניעות כלפי המצלמה
והאיש שמאחורי המרקע, הצופה. ההתעסקות
של המגישים (מלבד אברמוביץ) בעצמם
ובנוכחות הטלוויזיונית שלהם מוגזמת ומגוחכת.
נוכחות היא עיקר העיקרים, כלומר איך המגיש
מופיע, איך הוא מדבר, איך הוא נראה, איזה
רושם הוא משאיר, ולא חלילה מה אמר, למה
התייחס, מה חידש.

אני עומד כאן...

בן דודו של ה"תשמע" וה"תראה" הוא ה"אני".
במהדורות החדשות הטלוויזיוניות, במיוחד
זו של ערוץ 2, הם נפגשים מדי ערב למפגש
אינטנסיבי מתיש וחוחח דעת. ה"אני" מככב על
כל צעד ושעל. כל כתבה מצולמת מכילה בתוכה
את דמותו הויזואלית של הכתב (זהו הקו של
ערוץ 2 הממרכז את כתביו ומעניק להם קרדיט
ההופך אותם לעיתים לסלבריטאים). בכך אין
פסול אף כי ראוי שתיבחן נחיצותו של ה"סטנד
אפ" הזה וימדד מינונו. אלא שהאגוצנטריות
חזרה גם לדבריהם של הכתבים. משפטים רבים

אריה קיזל הוא
עיתונאי לשעבר
וכיום מנהל בית
ספר, מרצה לחינוך
ותקשורת ודוקטורנט
באוניברסיטת חיפה

kizel@smile.net.il

קצה הקרחון

גם הוא נביאים
אביה ספיבק, המשנה לנגיד בנק ישראל, כתב במאמר ביכל
העיר הירושלמי בראשית דצמבר: "על הכלכלנים באקדמיה לעשות חשבון נפש,
לבחון את התוצר הקר שאנו מייצרים ולהבין שנכשלנו. הסטודנט לכלכלה הוא
רדוד ואטום לחברה הישראלית. זה הזמן לעשות שינוי בתוכנית הלימוד ולהעביר
לסטודנטים את מורכבות התמונה והגישות השונות בכלכלה. בואו נביט על הכלכלה
הסקנדינבית - מודל ראוי ומוצלח של כלכלה, הרואה בחברה נכס חשוב וראוי. בואו
נראה לסטודנטים שלנו כי ניתן לנהל מדינה מודרנית וכלכלה מוצלחת בד בבד עם
בנייה של חברה שוויונית ומתחשבת."